

ارزیابی مؤلفه‌های زیبایی‌شناسی نما در بناهای شاخص اداری شهر تهران در سال‌های ۱۳۴۰-۱۳۹۰ از نگاه طراحان و مردم عادی

شهرام ماهان فر

دانشجوی دکتری معماری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

محمد رضا پورزرگر^۱

استادیار گروه معماری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

مزین دهباشی شریف

استادیار گروه معماری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۵/۲۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۹/۴

چکیده

موضوع نما و مؤلفه‌های زیبایی‌شناسی به جهت رابطه تنگاتنگ طراحی معماری با ادراک مخاطبان، واجد ابعاد گسترده و پراهمیتی است و به عنوان محرکی برای شناخت سلیقه مردم از مؤلفه‌های بصری معماری شناخته می‌شود. هدف این پژوهش تبیین الگوهای زیبایی‌شناسی به کار رفته در طرح نماهای ساختمان‌های شاخص اداری شهر تهران بین سال‌های ۱۳۴۰ تا ۱۳۹۰ است. نوآوری پژوهش در پر کردن خلأ موجود در زمینه‌شناسایی مؤلفه‌های زیبایی‌شناسی نماهای بناهای اداری و نیز تحولات پیش‌آمده در نماهای معماری اداری از ۵۰ سال گذشته تاکنون می‌باشد. روش تحقیق این پژوهش از لحاظ هدف، از نوع کاربردی و توسعه‌ای و روش انجام پژوهش، توصیفی تحلیلی است و بر اساس ماهیت داده‌ها از نوع کمی-کیفی است. نمونه‌های این پژوهش بر اساس ۹ ساختمان اداری پیش از انقلاب و ۱۰ ساختمان اداری پس از انقلاب انتخاب شده‌اند. نماها بر اساس سه بعد فرهنگی، اقتصادی و فناوری مورد تحلیل محتوای کیفی قرار گرفتند. همچنین معیارها بر اساس ابعاد کمی، کیفی شناسایی شدند و بر اساس مصاحبه نیمه ساختاریافته مورد سنجش قرار گرفتند. نتایج نشان دهنده آن است که متغیر بعد فرهنگی با $(\text{Beta}=0/329)$ با ضریب معنی‌داری $(\text{sig}=0/036)$ قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده مقوله زیبایی‌شناختی ابنیه‌ها می‌باشد و متغیر بعد اقتصادی $(\text{Beta}=0/271)$ با ضریب معنی‌داری $(\text{sig}=0/000)$ و در رتبه دوم، قدرت پیش‌بینی را در مدل دارا است و در رتبه سوم، متغیر بعد فناوری $(\text{Beta}=0/149)$ با ضریب معنی‌داری $(\text{sig}=0/000)$ می‌باشد.

واژگان کلیدی: زیبایی‌شناسی نما، بناهای شاخص اداری شهر تهران، بعد اقتصادی، بعد فناوری، بعد فرهنگی.

مقدمه

معماری معاصر ایران در بستری شکل گرفته است که از جریان‌های مدرنیته، صنعتی به‌طور مداوم تاثیر پذیرفته است (Shahbazi, Torabi, 2014). کنار گذاری اعتبارات و قراردادهای سنتی مربوط به رفتارهای اجتماعی، نحوه ارائه و نمایش امور زیباشناسانه و تأکید بر زیبایی شناسی نخبه‌گرایانه است (Rezaei, Davar, 2016). در معماری معاصر ایران همواره دغدغه ایجاد ارتباط بین معماری گذشته و حال، چه در نظریه و چه در عمل طراحی وجود داشته است (torabi & sima, 2013). ولی متأسفانه در سال‌های اخیر، مؤلفه‌های زیبایی شناسی معماری ایرانی در ساختار نماهای معماری مداوم نبوده و نظریه پردازان مطرح با دید ابهام به موضوع نگرسته اند. نقطه شروع این افتراق را می‌توان در دولت پهلوی یافت که با تأکید بر تقابل مدرن و کهن، بسیاری از نماها و سردرهای دوره قاجار را تخریب کردند (Shahbazi, Torabi, 2014).

تجربیات و تلاش‌های مختلفی در زمینه برقراری گفتگو بین معماری دیروز و امروز ایران انجام شده است و این تأکیدات و نظرات در قالب مقالات و کتاب‌هایی منعکس شده اند. بهروز پاکدامن (۱۳۷۱) در کتاب تهران، زبان‌ها و شیوه‌های مختلف معماری معاصر ایران را از نقطه نظر تاریخی دسته بندی کرده است. وحید قبادیان (۱۳۸۲) به بررسی عناصر دوره قاجار و چگونگی مقابله و مواجهه سنت و تجدد گرایی در معماری از دوره قاجار پرداخته است. مصطفی کیانی نیز (۱۳۸۳) غلبه روحیه مدرن معماری بر سنت‌های معماری را در دوره پهلوی نشان داده است.

امین زاده (۱۳۹۱) به مقایسه معیارهای تحلیل زیبایی شناسی سیما و منظر شهر از نگاه متخصصین و مردم پرداخته است و به بررسی معیارهای ذهنی که حاصل فرایندهای ادراکی، شناختی و احساسی در ارتباط است. این امر تأثیر عمیقی بر ترجیح زیبایی مردم از مناظر شهری دارد یعنی معیارهایی مانند آرامش، هویت و معنویت که کمتر از نظر متخصصین مورد توجه بوده است (Aminzadeh, 2012). خاکزند، مهدی و دیگران، (۱۳۹۳)، به شناسایی عوامل مؤثر بر طراحی بدنه‌های شهری با تأکید بر ابعاد زیبایی شناسی و زیست محیطی در خیابان ولیعصر شهر قشم بررسی نموده اند و یافته‌ها در بعد زیبایی شناسی از دیدگاه مردم و متخصصان نشان داده شده است و شاخص‌های تناسب، تمیزی، تعادل و نظم در بعد عینی و دل‌بستگی به مکان، با معنا بودن، آرامش و خوانایی در بعد ذهنی در اولویت ارزشیابی نما معرفی شده اند. زنا آکانور، در پژوهشی با عنوان پلی بین شکاف‌ها^۱: رنگ نما، پاسخهای زیبایی شناسی و سیاستهای برنامه ریزی که در سال ۲۰۰۶ انجام شده است به ارزش کیفیت بصری نما و نیاز به ارائه راهنما جهت حفاظت از نماهای تاثیرگذار بر ادراک زیبایی شهروندان اشاره نموده است. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که طیف رنگ‌های نما و هارمونی آنها گسترده تر از حد انتظار است. (O'connor, 2006) همچنین عباسی، زهرا، ۱۳۹۶" به معیارهای زیبایی شناسانه نما و بدنه‌های مطلوب شهری با تأکید بر هویت بومی (نمونه موردی حدفاصل میدان مطهری تا تقاطع خیابان حجت شهر قم"، پرداخته است. در این تحقیق، منظر شهری از سه

¹ Bridging the gap: Facade colour, aesthetic response and planning policy

منظر عملکردی، هویتی و زیباشناسانه مورد بررسی قرار می‌گیرد. در نهایت به ارائه راهکارها و تبیین عوامل موثر بر شکل‌گیری نما و منظر شهری اشاره می‌گردد. معماریان و سیدیان در پژوهشی در سال ۱۳۹۴ به بررسی سیر تحول نمای بافت شهری حوزه اداری-تجاری شهرستان بابل در بناهای اداری دوره پهلوی اول، دوم و معاصر پرداخته‌اند، این پژوهش با طرح این پرسش که روند تغییر تدریجی مولفه‌های طراحی بدنه نمای شهری در حوزه مذکور در دوره‌های مختلف به چه صورت بوده است پرداخته و نتیجه حاصل از پژوهش نشان دهنده حذف تدریجی عناصر شکل بومی از اواخر دوره پهلوی اول تا جاگزینی عناصر غیربومی در دوران معاصر می‌باشد (Memarian, Seyedian, 1394). زرکش (۱۳۹۱) در پژوهشی به بررسی "علل تاثیر معماری بناهای دولتی و عمومی بر معماری بناهای خصوصی در دوره پهلوی دوم" پرداخته است. نتایج این پژوهش نشانگر آن است که چهار عامل اصلی شامل خصوصیات بناهای دولتی و عمومی، ویژگی‌ها و شرایط بخش خصوصی، عوامل واسطه‌ای و عوامل جانبی بر این اثرگذاری نقش داشته‌اند. همچنین بررسی‌ها نشان می‌دهد برخی از شاخص‌هایی که بیشترین اثرگذاری را داشته‌اند شامل تازگی بنا، درخواست قشر مرفه برای الگو برداری می‌باشد (Zarkash, 2012). جنت و نیدهوش در پژوهشی در سال ۲۰۱۶ با عنوان "ادراک زیبایی‌شناسی و تاثیر فرم‌های معماری بر الگوی ساختمان کتابخانه‌ها" پرداخته‌اند. این پژوهش چنین مطرح می‌کند که مولفه‌های زیبایی‌شناسی یک ساختمان، تاثیر بسیاری بر ادراک ذهنی مخاطب ایفا (Jennath, & Nidhish, 2016). نصر آبادای و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان "تحلیلی بر مولفه‌های زیبایی‌شناختی در معماری فضاهای آموزشی با توجه به رویکرد اسلامی" Scruton و معتقد است که برای شناخت مولفه‌های زیبایی‌شناسی بایستی ارتباط بین بنا و ساکنان و شاغلان در آن، ارتباط بین شیوه ساخت و افراد دیده‌شود (Scruton, Bodin Danielsson, 2013) در پژوهشی در سال ۲۰۱۵ با عنوان "زیبایی‌شناسی در مقابل عملکرد در معماری اداری نتایج نشان می‌دهد که ساختار طراحی بنای اداری دارای تاثیر بسیار بر کارکنان، روابط اجتماعی بین آنها می‌باشد و ابعاد زیبایی‌شناسی اهمیت بیشتری نسبت به ابعاد عملکردی دارا هستند (Bodin Danielsson, 2015).

دستیابی به ادراک عمیق از شکاف زیبایی‌شناسانه در نماهای معماری عمومی شهری بین طراحان و مردم نیازمند بازنگری و نگاه نقادانه است. پرسش اساسی پژوهش عبارت است از این که اصول و معیارهای زیبایی‌شناسانه به کار رفته در نماهای شاخص اداری تهران بین سالهای ۱۳۴۰ تا ۱۳۹۰ از دید طراحان چه بوده و مخاطبین عادی چگونه قضاوت کرده‌اند؟

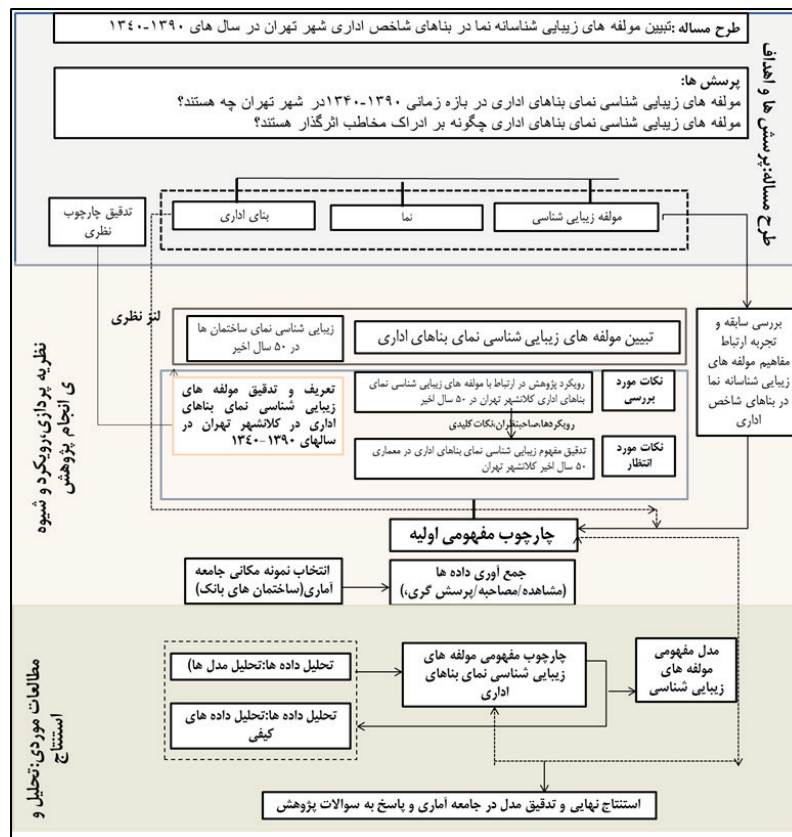
رویکرد مفهومی و نظری

تعاریف زیبایی‌شناسی، برمبنای تحلیل و بررسی رابطه متقابل انسان و محیط استوار است، در نتیجه شناخت مولفه‌های زیبایی‌شناسی نما در جهت آسیب‌شناسی و تحلیل نماهای معماری ایران گامی موثر در ارتقا ادراک مخاطب می‌باشد و با انجام مطالعات بر ساختمان‌های موجود می‌توان به ارائه راهکارهای مناسبی برای ساماندهی نمای

¹ Aesthetic judgement and visual impact of architectural forms: a study of library buildings

بناهای شاخص اداری رسید. چگونگی نگرش ما به زیبایی به صورت مستقیم در آفرینش اثر هنری و معماری تأثیرگذار است (Mansoori, 2015). زیبایی شناسی به طور کلی نمودی از پدیده‌ای است که پس از ادراک توسط حواس و انتقال به مرکز اندیشه یا مشاهده ادراک‌کننده، واکنش‌هایی مبتنی بر تجربه‌های اندوخته شده را در مخاطب برمی‌انگیزد زیبایی همیشه با تحسین بشر همراه بوده است (McGann, 2004). گویا انگیزه زیبایی‌شناسی عمیقاً در طبیعت انسان جا گرفته و آن را به‌سادگی نمی‌توان از حیات پیچیده ذهنی وی که وجه تمایز انسان و حیوان است، جدا کرد (Hespers and Skerten, 2014: 82). نیاز به زیبایی جزء ناشناخته‌ترین نیازهای انسان هست. مثل هر پدیده‌ی دیگری زیبایی سه مؤلفه‌ی اساسی را شامل می‌شود: فرم، عملکرد و معنا. از جمله این مؤلفه‌ها فرم است که شامل شکل، ساختار، وزن و حجم می‌شود. مؤلفه‌ی دیگر عملکرد است که همان استفاده‌ای هست که برای بشریت و انسانیت دارد و مؤلفه‌ی معنا دربرگیرنده‌ی این معنی می‌باشد که ما را این مؤلفه به دنیا و عالم دیگر وصل می‌کند (Abedi et al., 2018: 9) چگونگی نگرش ما به زیبایی به صورت مستقیم در آفرینش اثر هنری و معماری تأثیرگذار است (Mansoori, 2015). یکی از مهمترین اجزاء ساختمانهای سال های اخیر، نماهای اصلی آنها از طرف خیابان ها و معابر شهرست و از در کنار هم قرار گرفتن نمای ساختمان های مختلف، سیمای کالبدی و منظر شهرها شکل می گیرند (Jahanpour, 2006, Afshar Naderi, 2003).

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

Source: Research Findings, 2020

زیبایی‌شناسی

دخالت مردم عادی در معماری مثل هر نوع دخالت انسان در هر امر دیگری از ذهنیت و طرز نگرش او برخاسته است. طرز تفکر و نگرش و آرزوها و بیم‌ها و امیدهای مردم نیرویی نهانی است که در پشت صحنه زندگی نوع کیفیت تصرف انسان‌ها در طبیعت برای ایجاد مکان زندگی - یعنی نوع و کیفیت معماری را معین می‌کند (Qayyumi Bidhendi et al., 2012: 11). زیبایی‌شناسی به طور کلی نمودی از پدیده‌ای است که پس از ادراک توسط حواس و انتقال به مرکز اندیشه یا مشاهده ادراک‌کننده، واکنش‌هایی مبتنی بر تجربه‌های اندوخته شده را در مخاطب برمی‌انگیزد. زیبایی همیشه با تحسین بشر همراه بوده است (McGann, 2004). گویا انگیزه زیبایی‌شناسی عمیقاً در طبیعت انسان جا گرفته و آن را به‌سادگی نمی‌توان از حیات پیچیده ذهنی وی که وجه تمایز انسان و حیوان است، جدا کرد (Hespers and Skerten, 2014: 82).

از جمله نظریه پردازانی که در حوزه زیبایی‌شناسی معماری معیارهایی مطرح کرده اند در جدول ۱ تنظیم شده است:

جدول ۱: مؤلفه‌ها، اصول و معیارهای زیبایی‌شناسی در معماری

نظریه پرداز	مؤلفه‌ها، اصول و معیارهای ارائه شده (مفاهیم وابسته و پیوسته)
ریچارد هدمن	زمینه‌گرایی؛ تناسب پنجره‌ها؛ جای در ورودی؛ عناصر تزئینی؛ مصالح؛ خط افق ساختمان؛ وحدت
برونت سی برولین	تناسبات نما؛ حالت در و پنجره؛ تناسبات در و پنجره؛ مصالح رنگ؛ مقیاس ترکیب (کمپوزسیون)؛ تزئینات؛ ریتم
راب کریب	تغییر در فرم؛ پر و خالی؛ سطح شفاف؛ شکل پنجره؛ ریتم؛ تناسبات؛ مصالح رنگ
بتلی	تناسبات بصری؛ جزئیات؛ پنجره‌ها؛ تکرارهای موزون عمودی و افقی؛ ارتباط خط آسمان
ماتین و همکاران ۱۹۹۹	تضاد؛ تشابه؛ یکنواختی
توسلی ۱۳۷۹	ریتم‌های افقی؛ ریتم عمودی؛ خط آسمان؛ پنجره‌ها؛ جزئیات نما؛ پیش آمدگی؛ مصالح
ویتروویوس	تناسبات؛ استحکام؛ زیبایی
پورتنوس	عام‌نگری
آر. کاپلان و اس. کاپلان	انسجام؛ پیچیدگی؛ خوانایی؛ اسرار آمیزی
جان لنگ	پنجره‌ها؛ جزئیات نما؛ هماهنگی؛ تشابه
گلکار، ۱۳۷۹	سلسله مراتب؛ مقیاس؛ مواد و مصالح؛ تزئینات؛ هارمونی؛ فرم؛ مقیاس انسانی؛ نظم؛ پیچیدگی؛ تنوع و ساختار
گروتر	آشفتنگی؛ تضاد؛ هماهنگی؛ تشابه؛ یکنواختی

Source: Research findings, 2020

در ادامه به تبیین ابعاد مطرح در زیبایی‌شناسی نماهای تجاری در دوره پیش و پس از انقلاب می‌پردازیم:

الف) نقش عوامل فرهنگی در معماری

ادراک انسان از محیطی که پیرامون خویش ساخته است تابع فرهنگ اوست، ولی اغلب این مطلب مورد توجه کافی قرار نمی‌گیرد. در واقع این امور را نیز جزئی از فرهنگ و در واقع بعد مادی آن جامعه می‌شمارند. چون ریشه در

ارزش‌ها، باورها و ... دارند و از همینجا حلقه ارتباط فرهنگ و معماری نمایان می‌شود. ارتباط مقوله فرهنگ و معماری منتج از عوامل زیادی می‌باشد؛ تفکرات انسان برای طراحی فضاها در معماری مرتبط با فرهنگ می‌باشد، تغییرات فرهنگ باعث دگرگونی در مبانی و مفاهیم موثر در پیدایش معماری میشود (Ali Mohammadi and Abdollahi, 2017: 37) و دگرگونی‌هایی که در حین اجرای تغییرات و نوسازی در شهرهای تاریخی ایران به وجود آمده، سبب تغییر فرم و سازه‌های ساختمانی شده است. معیار پیچیدگی به معنای هماهنگی، تنوع، گوناگونی ایجاد وحدت در مناظر شهری می‌باشد. از نظر کالن، این معیار ثابت تحریک حس بصری و ارتقاء کیفیت فضا خواهد شد. وی در این رابطه می‌نویسد؛ "خصوصیت پیچیدگی در ساختمانهای امروزی در کمترین حد ممکن به نمایش گذارده شده؛ و به نظر می‌رسد برای جلوگیری از منسوخ شدن آن با چیزهای بدیهی، قطعات سنگ، دیوارهای حائل مشبک، تلاش در ایجاد چنین کیفیتی می‌شود. پیچیدگی چشم را به خود مجذوب می‌کند و باعث می‌شود یک طرح حرفه‌ای که از کنار هم گذاری دانش و تجربه خلق شده است؛ از یک کار آماتوری قابل تشخیص باشد (Zandieh and Najimi, 2016: 8).

ب) نقش عوامل اقتصادی در معماری

همراه با تحولات اجتماعی در ایران، تقلید از معماری اروپایی در این دوران به شکلی کاملاً ملموس آغاز شد (Sajjadi et al., 2014: 79). عوامل اقتصادی، چه در زمان شکوفایی و رونق اقتصادی و چه در زمان‌های بحران‌های اقتصادی به طور مستقیم و غیر مستقیم از طریق تأثیر گذاری بر چگونگی توسعه شهر در ابعاد کمی و کیفی، ویژگی‌های بافت شهری و بناها به خصوص بناهای مسکونی، در رابطه با نوع و میزان فعالیت‌های تولیدی و میزان درآمد ساکنان در شکل دهی به سیما و منظر شهر و تغییرات کالبدی و فضایی آن موثر هستند. این تأثیر از اقتصاد بر منظر شهر را به طور خاص در تقسیم اراضی شهر و ارزش گذاری آن‌ها می‌توان دید، چرا که در زمین‌های با ارزش اقتصادی بالا آگاه شاهد ریز دانگی در بافت شهر و استفاده از حداکثر امکانات زمین هستیم. آشنایی طراحان شهری با جنبه‌های اقتصادی یک شهر و تفسیر وضعیت‌های گوناگون آن، جوابگویی به نیاز به شکل مناسب شهر را آسان‌تر و معنی‌دارتر می‌کند. (Bahreini, 1390: 169).

ج) نقش فناوری در معماری

در معماری گذشته ایران معمار سنتی توانسته بود از دانش و فن زمان خود، طوری بهره‌گیرد که سازگاری هنر و فناوری در تمام قسمتهای بنا به بهترین نحو رعایت شود. هماهنگی، ایستایی و پایداری در عین زیبایی از شگفتیهای معماری سنتی ایران است که به غایت ظرافت و تعادل همراه با محتوای معنایی در کالبد اثر معماری حاصل شده است (Asefi and Imani, 2012: 54). ورود فناوری به معنای مدرن آن به معماری منجر به ایجاد گرایشاتی با محوریت اعتقاد به اصالت فناوری شد. فناوری چشماندازی از آینده برتر را ترسیم کرد. از این رو فوتوریسم، کانستراکتیویسم و دستیل گرچه تفکرات ناشی از تغییر نگاه انسان به جهان است اما همگی نوعی شیفتگی را نسبت به این دستاورد جدید ابراز داشته و بر جایگزین کردن آن به جای ارزشهای قدیمی پافشاری کردند. در مقابل پیروی

از راه گذشتگان و تقلید از طبیعت را به شدت مورد سرزنش قرار می‌دادند، چنانکه میس وندروهه در ۱۹۲۴ در ساختمان‌سازی صنعتی شده مدعی شد؛ که تمامی مشکلات اجتماعی، اقتصادی و هنری به وسیله فناوری حل خواهد شد. و این نوع تفکر از توانایی فناوری در تحقق خالقیت معماران نشأت می‌گرفت (Parvizi et al., 2012: 10). در جدول شماره ۲ مولفه‌های هر یک از ابعاد زیبایی‌شناسی تنظیم شده‌اند.

جدول ۲: مولفه‌های ابعاد فرهنگی، اقتصادی، فناوری احصاء شده در نماهای تجاری

محور فرهنگی												
فرم و شیوه طراحی (با غلبه بعد کمی زیبایی‌شناسی)						هویت و خوانایی (با غلبه بعد کیفی زیبایی‌شناسی-حسی) و کارکر						
نقارن	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار
تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار
تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار	تکرار

Source: Research Findings, 2020

یافته‌های پژوهش

از آن جایی در تهران از سال‌های ۱۳۴۰-۱۳۹۰ ساختمان‌های اداری زیادی ساخته شده است برای رسیدن به هدف اساسی پژوهش که عبارت است از تبیین و مشخص نمودن چگونگی تغییر عناصر و مولفه‌های زیبایی‌شناسی نمای بناهای شاخص اداری شهر نوزده مجموعه اداری مطرح بر اساس نظر نخبگان به طور هدفمند در نظر گرفته شد. این ساختمانها در سبکهای بین الملل، بروتالیسم و پست مدرن، مدرن متاخر و های تک دسته‌بندی شده‌اند. نماهای اداری منتخب در جدول شماره ۳ و ۴ تنظیم شده‌اند.

در این پژوهش، تلفیقی از روش تحقیق همبستگی و روش تحقیق کیفی به کار رفته است تا بتوان ارزیابی چند متغیر و روابط بین آنها را در شرایط واقعی مقدور ساخت. در روش تحقیق همبستگی که روشی کمی است، رابطه تک تک متغیرهای مستقل با متغیر وابسته بیان میشود. استفاده از این روش در پژوهش حاضر باعث میشود تا بتوان با استفاده از اطلاعات جمع آوری شده، درجات همبستگی و روابط بین متغیرها را مورد بررسی قرار داد بررسی ها نشان دهنده این موضوع است که از یکسو اختلاف معنادار بین معیارهای زیباشناسی بین طراحان معمار و مردم وجود دارد و از

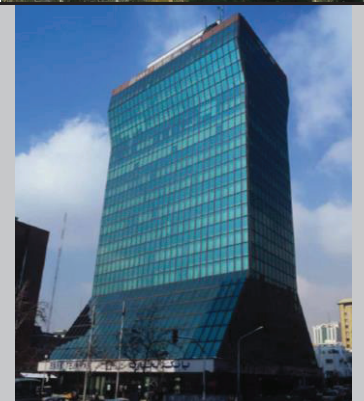

سوی دیگر معیارهای زیباشناسایی با گذر زمان از پیش از انقلاب (دهه ۴۰) تا پس از انقلاب (دهه ۹۰)، تفاوت‌های قابل توجهی در طبقه بندی معیارها بروز یافته است.

مهمترین فرایند تجزیه و تحلیل داده ها در موارد مربوط به ترجیحات، رگرسیون و همبستگی می باشد (Porteus, 2010)، لذا در تحقیق حاضر نیز علاوه بر اینکه برای تبدیل پاسخهای کیفی به داده های کمی از مقیاس پنچ گزینه‌ای لیکرت استفاده خواهد شد. جهت آنالیز داده ها نیز نرم افزار SPSS به کار گرفته خواهد شد تا بدین ترتیب و با تکیه بر نتایج حاصل از آنالیز داده ها، فاکتورها و عوامل اصلی معیارهای زیبایی شناسی نمای بناها و اداری شهری، استخراج و مشخص گردد.

جدول ۳: مجموعه بناهای اداری منتخب پیش از انقلاب

	معمار- سبک	سال احداث	نام مجموعه معماری		
	یحیی اتحادیه- فرمانفرمایان مدرن متأخر سبک بین الملل	۱۳۴۰	ساختمان مرکزی شرکت ملی نفت ایران	۱	سبک بین الملل
	فرمانفرمایان مدرن متأخر سبک بین الملل	۱۳۴۲	بانک کار-ساختمان بورس فعلی	۲	
	کامران دیبا	۱۳۵۰	دفتر کار فرح پهلوی	۳	

	<p>فرمانفرمایان مدرن متاخر سبک بین الملل</p>	<p>۱۳۵۵-۱۳۵۲</p>	<p>وزارت کشاورزی</p>	<p>۴</p>	<p>سبک بین الملل سبک بین الملل</p>
	<p>مشاور فرانسوی مدرن متاخر سبک بین الملل</p>	<p>۱۳۵۷-۱۳۵۴</p>	<p>بانک صنایع (تجارت) شعبه طالقانی</p>	<p>۵</p>	
	<p>یورن اتزن</p>	<p>۱۳۴۲</p>	<p>بانک ملی شعبه دانشگاه</p>	<p>۶</p>	
	<p>فرمانفرمایان-اردلان مدرن-بروتالیسم</p>	<p>۱۳۵۲</p>	<p>ساختمان گروه صنعتی بهشهر</p>	<p>۷</p>	<p>بروتالیسم</p>
	<p>هوشنگ سیحون</p>	<p>۱۳۴۰</p>	<p>ساختمان اداری بانک سپه</p>	<p>۸</p>	

	نیک خصال-ایرج پروین بروتالیسم	۱۳۵۰	ساختمان وزارت کشور	۹	
---	-------------------------------------	------	--------------------	---	--

Source: Research findings,2020

همچنین مجموعه های پس از انقلاب به شرح زیر است:

جدول ۴: مجموعه بناهای اداری منتخب پس از انقلاب

	معمار - سبک	سال احداث	نام مجموعه معماری		
	باوند پست مدرن	۷۵-۶۷	دفتر کار نمایندگان مجلس	۱	پست مدرن
	بهروز احمدی پست مدرن	۷۶	برج اداری آرمینا	۲	
	مشاور توسعه و عمران مدرن متاخر	۸۳-۶۹	بانک مرکزی	۳	مدرن متاخر

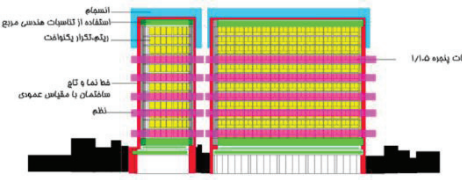
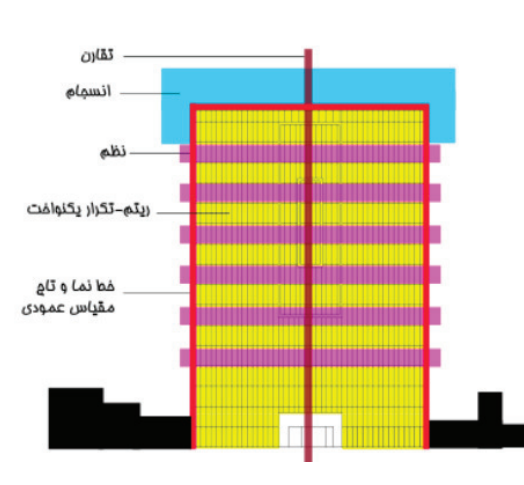
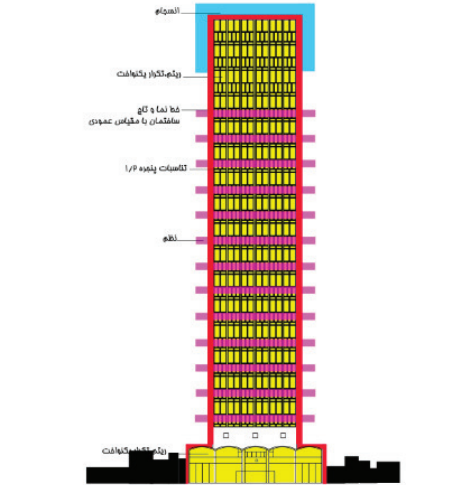
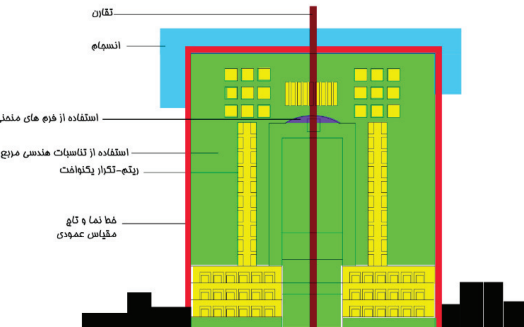
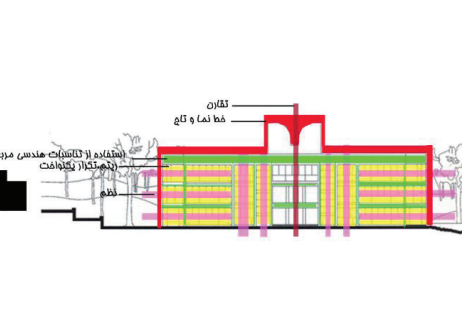
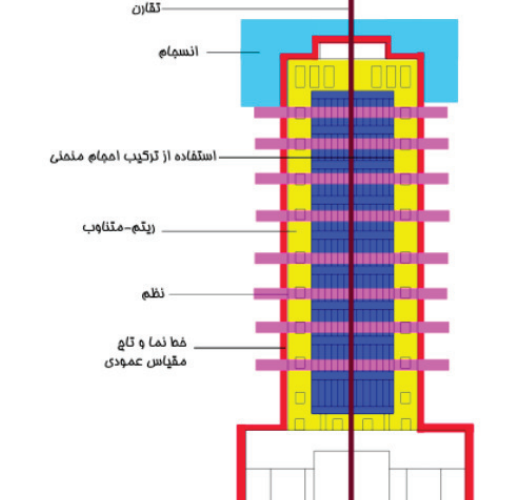
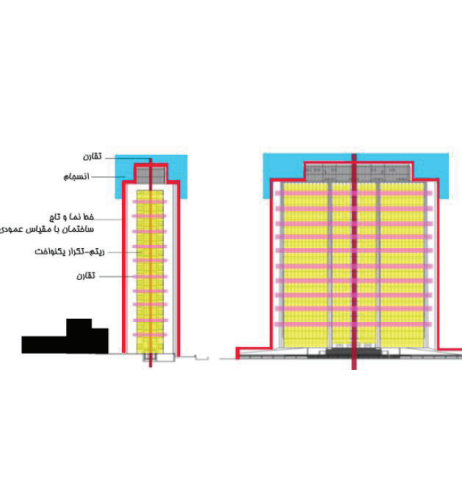
	مشاور دارآفرین مدرن متاخر	۶۹	وزارت راه و ترابری	۴	
	منصور سپهری مقدم مدرن متاخر	۸۳	ساختمان مرکزی شرکت توسعه منابع آب و نیروی ایران	۵	
	مشاور پارس گستر مدرن متاخر		ساختمان مرکزی راه آهن	۶	
	علی حمیدی مقدم مدرن متاخر	۸۵	مرکز تحقیقات مخابرات ایران	۷	
	شامیل محمدزاده های تک	۷۸	ساختمان اداری معزی	۸	های تک

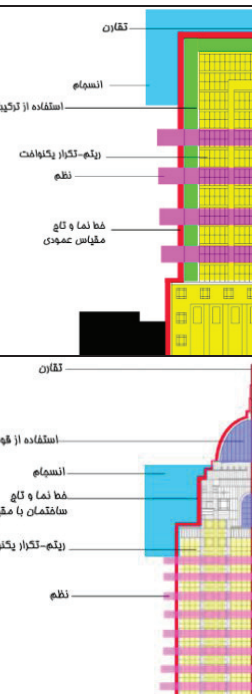
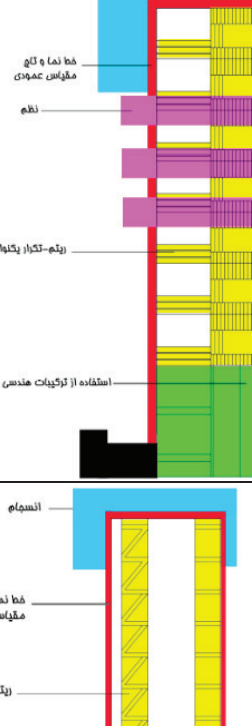

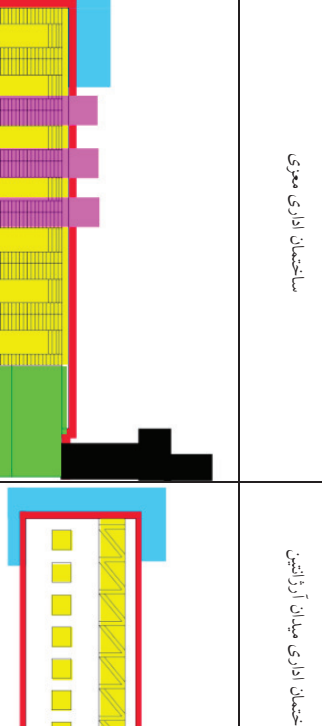
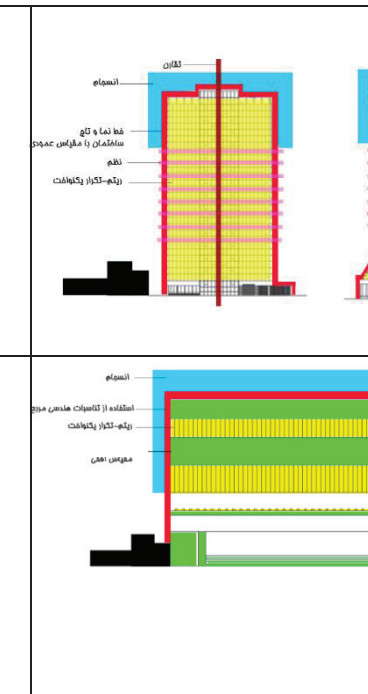
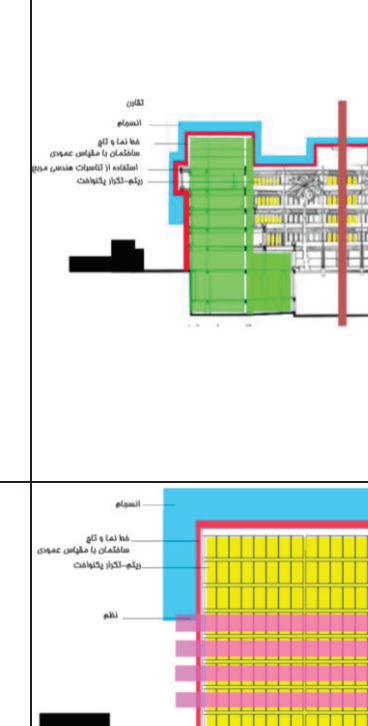
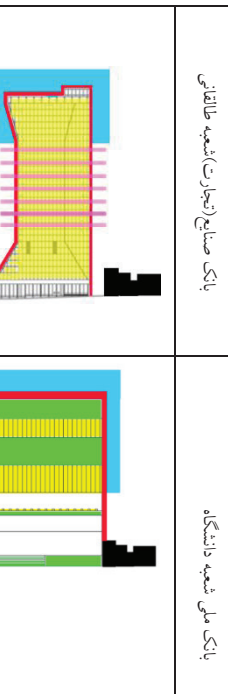

	<p>فرامرز شریفی های تک</p>	<p>۸۴</p>	<p>بانک سپه شعبه میدان آرژانتین</p>	<p>۹</p>	
	<p>محمدتقی رضایی سبز</p>	<p>۸۴</p>	<p>ساختمان اداری دیوان محاسبات</p>	<p>۱۰</p>	

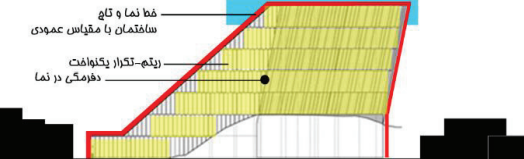
Source: Research findings,2020

توصیف یافته‌های این تحقیق، مشتمل بر دو بخش است. بخش اول یافته‌های کیفی مولفه‌های زیبایی شناسی که در جدول شماره ۵ تنظیم شده است و ثانیاً به منظور تعیین پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. این روش برای محاسبه هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری که خصیصه‌های مختلف را اندازه‌گیری می‌کند به کار می‌رود. بدین منظور یک نمونه اولیه شامل ۳۰ پرسشنامه برای پیش‌آزمون تهیه شد و سپس با استفاده از داده‌های به دست آمده از این پرسشنامه‌ها و به کمک نرم‌افزار آماری Spss ۲۵ میزان ضریب اعتماد با روش آلفای کرونباخ محاسبه شد همان‌طور که از اعداد جدول زیر می‌توان استنباط نمود که پرسشنامه مورد استفاده، از قابلیت اعتماد و یا به عبارت دیگر از پایایی لازم برخوردار می‌باشد.

جدول ۵: تحلیل کیفی ساختمان‌های اداری پیش و پس از انقلاب

ساختمان‌های پس از انقلاب		ساختمان‌های پیش از انقلاب	
	دو فر کار نیابت‌الکلیان مجلس		ساختمان وزارت نفت:
	بانک مرکزی		بانک کار ساختمان بورس فعلی
	ساختمان وزارت راه و ترابری		دو فر کار فرج بپهلوی
	شرکت توسعه منابع آب و نیروی ایران		ساختمان کشاورزی

	<p>ساختار مرکزی راه آهن</p>		<p>بانک صنایع (بخارت) - تیمه طاقانی</p>
	<p>برج اداری آرپینا</p>		<p>بانک ملی شعبه دانشگاه</p>
	<p>ساختار اداری معمری</p>		<p>ساختار گروه صنعتی بهمنپنر</p>
	<p>ساختار اداری میدان آزادی</p>		<p>ساختار اداری بانک سپه</p>

	<p>مرکز تحقیقات معماریات ایران</p>		<p>ساختمان وزارت کشور</p>
	<p>ساختمان اداری دیوان محاسبات</p>		

Source: Research findings,2020

ارزیابی مؤلفه‌های زیبایی‌شناسی بر اساس مشاهدات در جدول ۶ قبل از انقلاب و در جدول ۷ پس از انقلاب تنظیم شده است:

جدول ۶: ارزیابی بناهای ایران مبتنی بر بعد فرم و شیوه طراحی محور فرهنگی در قبل انقلاب

نام ساختمان	تقارن	بهره‌ها	خط نما و روح	رنگ	پیش آمدگی	تناسبات بصری	تعبیر در فرم	عناصر تزئینی	جزئیات	تناسب پنجره‌ها	مقیاس افقی	مقیاس بلند	پیداکنی
ساختمان مرکزی شرکت ملی نفت	+	+	-	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-
ساختمان بورس فعلی	+	+	-	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-
وزارت کشاورزی	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+
بانک صنایع (تجارت) شعبه طالقانی	+	+	-	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-
بانک ملی شعبه دانشگاه	+	+	+	-	+	+	+	-	-	+	-	+	+
دفتر کار فرح دیبا	-	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+
ساختمان گروه صنعتی بهشهر	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+
ساختمان اداری بانک سپه	+	+	-	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-
ساختمان وزارت کشور	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+

Source: Research findings,2020

جدول ۷: ارزیابی بناهای ایران مبتنی بر بعد فرم و شیوه طراحی محور فرهنگی پس از انقلاب

نام ساختمان	قارن	پنجره ها	خط نما و تاج	ریم	پیش آمدگی	تناسبات بصری	تغییر در فرم	عناصر تزئینی	جزئیات	تناسب پنجره ها	مقیاس افقی	مقیاس بلند	پیچیدگی
دفتر کار نمایندگان مجلس	+	++	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	-
برج اداری آرمیتا	+	+	-	+	-	+	+	-	-	+	-	+	-
بانک مرکزی	+	+	+	+	+	+	++	-	+	+	-	+	+
وزارت راه و ترابری	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+
ساختمان مرکزی شرکت توسعه منابع آب و نیروی ایران	+	+	+	+	+	+	++	-	+	+	-	+	+
ساختمان مرکزی راه آهن	+	+	++	+	+	+	++	-	+	+	-	+	++
مرکز تحقیقات مخابرات ایران	-	+	-	+	-	+	-	-	+	+	-	+	-
ساختمان اداری معزی	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+
بانک سپه شعبه میدان آرژانتین	-	++	++	++	++	++	++	-	+	++	-	+	+
ساختمان اداری دیوان محاسبات	-	++	++	+	-	-	+	-	-	+	-	+	++

Source: Research findings, 2020

توصیف یافته‌های این تحقیق، مشتمل بر دو بخش است. بخش اول توصیف متغیرهای جمعیت شناختی یا دموگرافیک نمونه آماری است. متغیرهای جمعیت شناختی این تحقیق عبارتند از جنس، سن، سطح تحصیلات و وضعیت اقتصادی است و بخش دوم گویه‌های مربوط به اهداف و متغیرهای پژوهش است.

الف) جنسیت:

جدول ۸: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب «جنس»

جنس	فراوانی	درصد
مرد	40	40.0
زن	60	60.0
کل	۱۰۰	100

Source: Research findings, 2020

با توجه به داده‌های جدول ۸ از مجموع ۱۰۰ نفر، بیشتر پاسخگویان زن (۶۰,۰٪) و نسبت بیشتری از پاسخگویان مرد (۴۰,۰٪) هستند.

ب) گروه سنی

جدول ۹: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب «سن»

گروه سنی	فراوانی	درصد
بین ۱۵ تا ۲۵ سال	۱۳	۲۲/۱
بین ۲۶ تا ۳۵ سال	۴۵	۳۴/۹
بین ۳۶ تا ۴۵ سال	۱۵	۱۵/۹
بین ۴۶ تا ۵۵ سال	۲۰	۲۲/۹
بین ۵۶ تا ۶۵ سال	۷	۴/۲
کل	۱۰۰	۱۰۰

Source: Research findings, 2020

ج) وضعیت اقتصادی

جدول ۱۰: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب «وضعیت اقتصادی»

وضعیت اقتصادی	فراوانی	درصد
خیلی پایین	۱۲	۱۳/۸
پایین	۳۸	۳۱/۵
متوسط	۲۵	۲۷/۹
بالا	۱۵	۲۱/۴
خیلی بالا	۱۰	۵/۵
کل	۱۰۰	۱۰۰

Source: Research findings, 2020

با توجه به داده‌های جدول ۱۰ از مجموع ۱۰۰ نفر، بیشتر پاسخگویان وضعیت اقتصادی خود را متوسط (۲۷,۹٪) و کمترین تعداد پاسخگویان وضعیت اقتصادی خود را خیلی بالا (۵,۵٪) ارزیابی کرده‌اند.

• تحصیلات

همچنین وضعیت تحصیلی مصاحبه شونده‌گان در جدول ۱۱ تنظیم شده است.

جدول ۱۱: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب «تحصیلات»

سطح تحصیلات	فراوانی	درصد
زیر دیپلم	۵	۴/۴
دیپلم	۸	۹/۴
کاردانی	۱۸	۱۵/۱
کارشناسی	۴۰	۳۹/۸
کارشناسی ارشد و بالاتر	۲۰	۳۱/۲
کل	۱۰۰	۱۰۰

Source: Research findings,2020

با توجه به داده‌های جدول ۱۱ از مجموع ۱۰۰ نفر کل پاسخگویان، بیشتر پاسخگویان دارای تحصیلات کارشناسی (۳۹,۸٪) و کمترین تعداد پاسخگویان دارای تحصیلات زیر دیپلم (۴,۴٪) هستند.

ارزیابی پاسخ به ابعاد پژوهش:

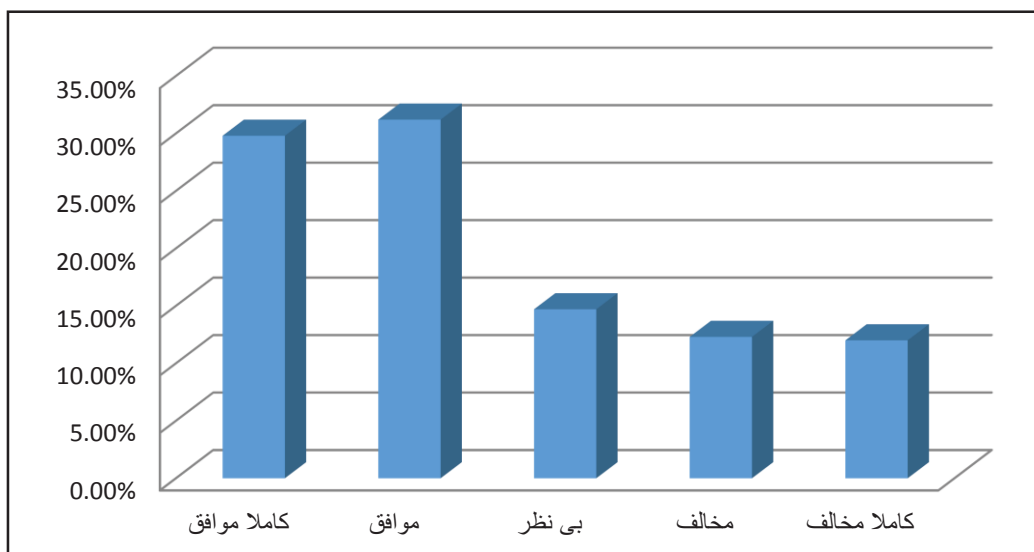
الف) بررسی وضعیت پاسخگویی به بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی

جدول ۱۲: توزیع فراوانی و درصد پاسخ دهندگان بر حسب بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی

ردیف	سطح	تعداد	درصد فراوانی
۱	کاملاً موافق	۲۵	۲۹,۸٪
۲	موافق	۳۰	۳۱,۲٪
۳	بی نظر	۲۰	۱۴,۷٪
۴	مخالف	۱۵	۱۲,۳٪
۵	کاملاً مخالف	۱۰	۱۲٪
۶	جمع کل	۱۰۰	۱۰۰٪

Source: Research findings,2020

نمودار ۲: توزیع درصد فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی

Source: Research findings,2020

با توجه به جدول ۱۲ و نمودار ۲ بیشترین میزان پاسخگویی به بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی پاسخگویان (۳۱,۲ درصد) در حد موافق می‌باشد و (۲۹,۸ درصد) پاسخگویان میزان به بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی را در حد کاملاً موافق ابراز کرده‌اند.

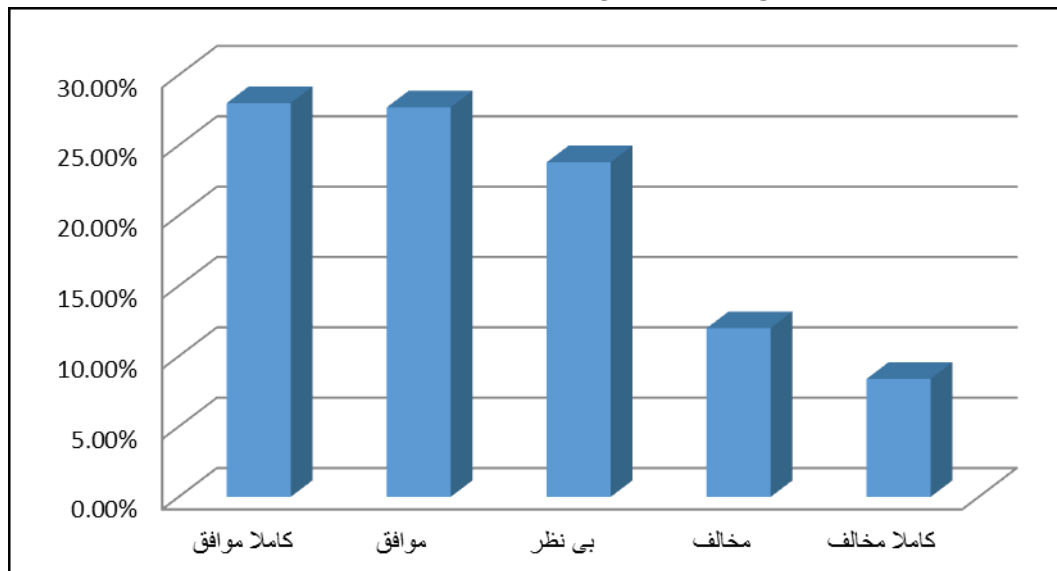
ب) بررسی وضعیت پاسخگویی به بعد اقتصادی متغیر زیبایی شناسی

جدول ۱۳: توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌دهندگان برحسب بعد اقتصادی متغیر زیبایی شناسی

ردیف	سطح	تعداد	درصد فراوانی
۱	کاملاً موافق	۲۹	٪۲۸,۰
۲	موافق	۲۵	٪۲۷,۷
۳	بی نظر	۲۳	٪۲۳,۸
۴	مخالف	۱۳	٪۱۲,۰
۵	کاملاً مخالف	۱۰	٪۸,۴
۶	جمع کل	۱۰۰	٪۱۰۰

Source: Research findings,2020

نمودار ۳: توزیع درصد فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب بعد اقتصادی متغیر زیبایی شناسی

Source: Research findings,2020

با توجه به جدول ۱۳ و نمودار ۳، بیشترین میزان پاسخگویی به بعد اقتصادی متغیر زیبایی شناسی پاسخگویان (۲۷,۷ درصد) در حد زیاد می‌باشد و (۲۸,۰ درصد) پاسخگویان میزان بعد اقتصادی متغیر زیبایی شناسی خود را در حد خیلی زیاد ابراز کرده‌اند.

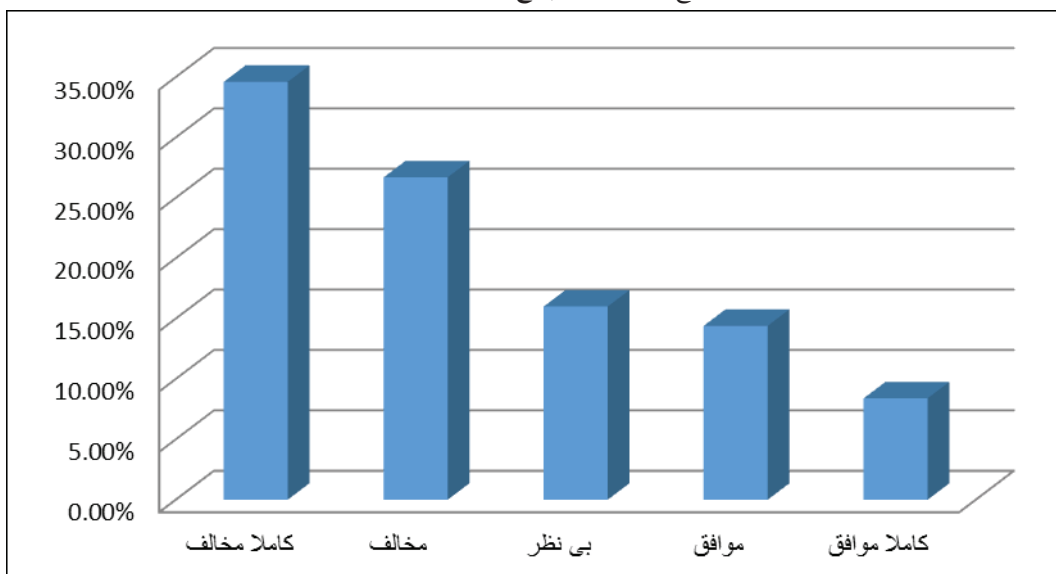
ج) بررسی وضعیت پاسخگویی به بعد فناوری متغیر زیبایی شناسی

جدول ۱۴: توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌دهندگان برحسب بعد فناوری متغیر زیبایی شناسی

ردیف	سطح	تعداد	درصد فراوانی
۱	کاملاً مخالف	۳۲	٪۳۴,۶
۲	مخالف	۲۵	٪۲۶,۷
۳	بی نظر	۲۰	٪۱۶,۰
۴	موافق	۱۴	٪۱۴,۴
۵	کاملاً موافق	۹	٪۸,۴
۶	جمع کل	۱۰۰	٪۱۰۰

Source: Research findings,2020

نمودار ۴: توزیع درصد فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب بعد فناوری متغیر زیبایی شناسی

Source: Research findings,2020

با توجه به جدول ۱۴ و نمودار ۴ بیشترین میزان پاسخگویی به بعد فناوری متغیر زیبایی شناسی پاسخگویان (۳۴٫۶ درصد) در حد کاملاً مخالف می‌باشد و (۲۶٫۷ درصد) پاسخگویان میزان بعد فناوری متغیر زیبایی شناسی را در حد مخالف ابراز کرده‌اند.

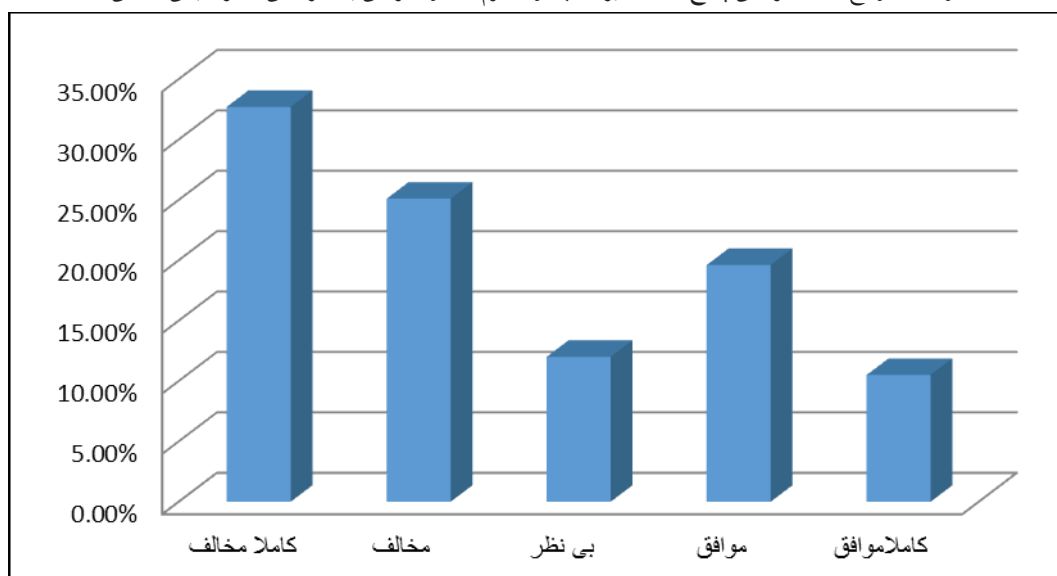
د) بررسی وضعیت پاسخگویی به مولفه فرم و شیوه طراحی بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی

جدول ۱۵: توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌دهندگان برحسب مولفه فرم و شیوه طراحی بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی

ردیف	سطح	تعداد	درصد فراوانی
۱	کاملاً مخالف	۳۵	۳۲٫۷٪
۲	مخالف	۲۳	۲۵٫۱٪
۳	بی نظر	۱۳	۱۲٫۰٪
۴	موافق	۱۸	۱۹٫۶٪
۵	کاملاً موافق	۱۱	۱۰٫۵٪
۶	جمع کل	۱۰۰	۱۰۰٪

Source: Research findings,2020

نمودار ۵: توزیع درصد فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب مولفه فرم و شیوه طراحی بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی

Source: Research findings,2020

با توجه به جدول ۱۵ و نمودار ۵ بیشترین میزان پاسخگویی به مولفه فرم و شیوه طراحی بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی پاسخگویان (۳۲٫۷ درصد) در حد کاملاً مخالف می‌باشد و (۲۵٫۱ درصد) پاسخگویان فرم و شیوه طراحی بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی را در حد مخالف ابراز کرده‌اند.

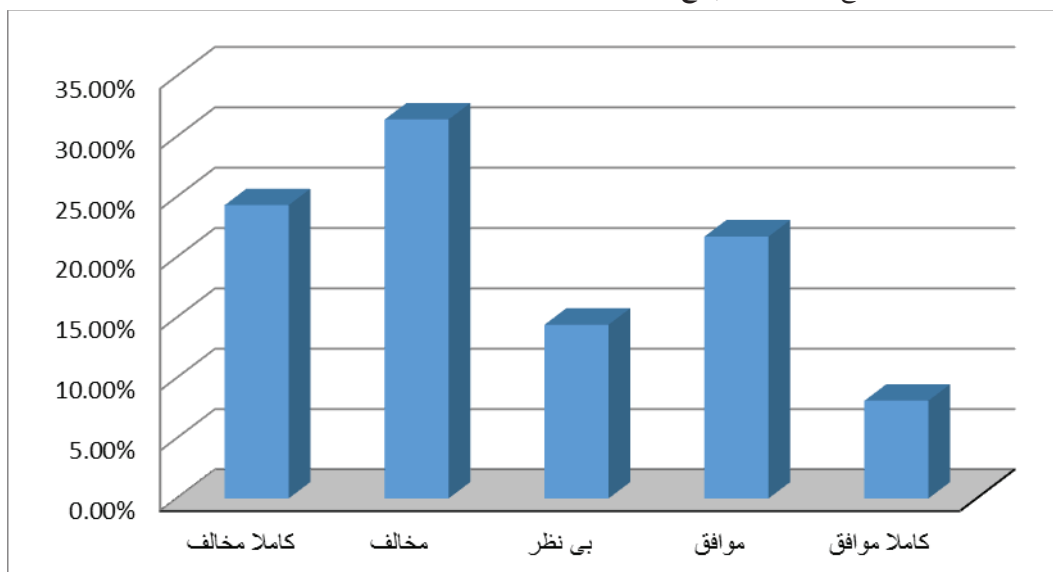
۵) بررسی وضعیت پاسخگویی به مولفه هویت و خوانایی بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی

جدول ۱۶: توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌دهندگان برحسب مولفه هویت و خوانایی بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی

ردیف	سطح	تعداد	درصد فراوانی
۱	کاملاً مخالف	۲۵	۲۴٫۳٪
۲	مخالف	۳۲	۳۱٫۴٪
۳	بی نظر	۱۳	۱۴٫۴٪
۴	موافق	۲۱	۲۱٫۷٪
۵	کاملاً موافق	۹	۸٫۱٪
۶	جمع کل	۱۰۰	۱۰۰٪

Source: Research findings,2020

نمودار ۶- توزیع درصد فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب مولفه هویت و خوانایی بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی

Source: Research findings, 2020

با توجه به جدول ۱۷ و نمودار ۶، بیشترین میزان پاسخگویی به مولفه هویت و خوانایی بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی پاسخگویان (۳۱,۴ درصد) در حد مخالف می‌باشد و (۲۶,۳ درصد) پاسخگویان میزان هویت و خوانایی بعد فرهنگی متغیر زیبایی شناسی این‌ها را در حد کاملاً مخالف ابراز کرده‌اند. در ادامه مقدار آلفای کرونباخ متغیرهای پژوهش به ترتیب ذیل می‌باشد:

جدول ۱۷: مقدار آلفای کرونباخ متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین آزمون در صورت حذف سوال	واریانس آزمون در صورت حذف سوال	همبستگی سوال با کل آزمون	آلفای کرونباخ در صورت حذف سوال
محور فرهنگی	۰۱۸۶,۳۰۴	۱۹۷۴,۵۴۳	۰,۳۸۴	۰,۹۵۴
بعد فرم و شیوه طراحی	۷۵۲۶,۳۰۴	۶۰۹,۱۹۵۶	۰,۳۴۱	۰,۹۵۴
بعد هویت و خوانایی	۴۳۴۸,۳۰۴	۴۶۰,۱۹۵۱	۰,۴۸۴	۰,۹۵۴
محور اقتصادی	۷۴۵۳,۳۰۴	۱۹۵۰,۶۵۳	۰,۵۲۶	۰,۹۵۳
بعد کیفیت ساخت	۴۸۴۵,۳۰۴	۱۹۷۳,۰۸۹	۰,۶۲۷	۰,۹۵۳
بعد مصالح	۷۷۰۲,۳۰۴	۵۱۶,۱۹۳۶	۰,۶۹۵	۰,۹۵۳
محور فناوری	۶۷۰۸,۳۰۴	۶۲۲,۱۹۳۳	۰,۶۷۸	۰,۹۵۳

Source: Research findings, 2020

نتیجه‌گیری و دستاورد علمی پژوهشی

شهر زیبا بستر اولیه برای ارتقای شاخص‌های توسعه شهری است. علاوه بر این، احساس زیبایی در میان شهروندان از عوامل مهم و فزاینده در تغییر رفتار آنهاست. پایه و اساس هنر و شهرسازی به عنوان یکی از مظاهر طبیعت، زیبایی است. شهرها، در هر جامعه‌ای پیش از آن که محصول نقشه و آهن و بتن باشند، از عناصر فرهنگی حاکم بر آن جامعه شکل می‌گیرند. اگر بتوان این عناصر را از فرهنگ اسلامی اخذ و بر جامعه حاکم کرد، آن گاه سیمای شهرها و عرصه‌های عمومی و خصوصی با حیات معنوی و مادی آمیخته و امنیت، عدالت و فراوانی زندگی را با خود همراه می‌کند و شهرسازی شکل خواهد گرفت. یکی از مهمترین بخش‌های طراحی یک اثر معماری طراحی

نمای آن است. طراحی نما نشان دهنده هویت و شخصیت ساختمان و اتفاقی است که در آن رخ می‌دهد. نماهای ساختمانی همیشه در معرض قضاوت قرار دارند و به طور کلی اولین موردی که از ساختمان مورد ارزیابی قرار می‌گیرد نمای ساختمان است. منظر شهری، نشان از شخصیت یک شهر و منعکس کننده تاریخ و فرهنگ ساکنان آن است، به طوری که منظر موزون و هماهنگ در ذهن افراد تصویر مناسبی از شهر می‌سازد که به نوبه خود بر میزان رضایتمندی افراد از محیط زندگی خود تاثیرگذار بوده و در طرف دیگر، نابسامانی منظر شهری، چهره‌ای نامطلوب، خشن و ناخوشایند از شهر را به ذهن شهروندان و مسافران متبادر می‌کند و به طور غیرمستقیم تبعات اجتماعی و فرهنگی فراوانی به دنبال دارد. با توجه به اینکه کیفیت سیما - منظر شهری تاثیر به‌سزایی در بهبود وضعیت اقتصادی هر شهر از طریق جذب سرمایه‌ها و امکانات محیط پیرامون دارد، ارتقای کیفیت آن از کلیدی‌ترین ابزارهای توسعه شهری محسوب می‌شود. نما برای شهر همانند پوست برای بدن است و نبود زیبایی، هماهنگی، یکپارچگی و هویت مندی در نماهای معماری شهر، نشانگر از دست رفتن و به مخاطره افتادن صحت و سلامت تن و جان شهر است که در ادبیات شهرسازان و معماران از آن به عنوان «آگزمای شهری» نام برده می‌شود. نما، چهره ساختمان را نشان می‌دهد که معمولاً به بخش جلویی اشاره دارد. این بخش، قطعه جدایی ناپذیر در طراحی کلی یک ساختمان است و به طور خلاصه این فرصت را در اختیار طراح قرار می‌دهد تا به سازه اش شخصیت و هویت بدهد. نما یک مؤلفه زیبایی است که به تعریف زیبایی شناسی معماری ساختمان کمک می‌کند اما علاوه بر این موضوع، در عملکرد انرژی داخلی یک ساختمان نیز نقشی اساسی دارد. یک ساختمان ایده آل و بی نظیر در تعاریف طراحی و معماری، باید علاوه بر زیبایی خاصی که به شهر می‌بخشد، باید از منظر تاثیرات محیط زیستی هم مفید باشد که در ادامه اشاره خواهد شد. نماها می‌توانند در اشکال و اندازه‌های زیادی طراحی شوند و واقعاً فرصتی برای معمار ایجاد می‌شود که خلاقیت و هنر خود را به نمایش دریاورد. به عنوان گروه طراحی و معماری هم آشیان، با سال‌ها تجربه در طراحی نماهای اختصاصی و مدرن، در این مطلب به توضیح طراحی نما خواهیم پرداخت. با ما همراه باشید.

جدول ۱۸ ضریب همبستگی مقوله زیبایی‌شناختی ابنیه‌های تهران در دو فاصله زمانی قبل و بعد انقلاب را نشان می‌دهد. این فرضیه با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون بررسی شد، مقدار ضریب همبستگی برابر با $r=0.749$ و سطح معنی‌داری $sig < 0.000$ به دست آمد. از آنجایی که سطح معنی‌داری محاسبه شده ($P < 0.000$) کوچکتر از 0.05 است، در نتیجه فرض صفر رد شده و فرض پژوهشی تایید می‌شود. به عبارت دیگر در مقوله زیبایی‌شناختی ابنیه‌ها رابطه خطی معنی‌دار وجود دارد.

جدول ۱۸: ضریب همبستگی مقوله زیبایی‌شناختی ابنیه‌های تهران

R	R2	اشتباه استاندارد شده	F	سطح معناداری
۰/۷۴۹	۰/۵۶۱	۰/۴۸۳۰۹	۴۹/۰۸۶	۰/۰۰۰

Source: Research findings, 2020

جدول ۱۹: جدول تحلیل واریانس رگرسیونی نهایی

سطح معنی‌داری	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	جمع مربعات	مدل
		۱۱,۶۳۷	۳۰	۴۶,۵۵۰	Regression
۰/۰۰۰	۴۹,۸۶۶	۰,۲۳۳	۲۹۰	۳۶,۴۰۶	Residual
			۳۱۰	۸۲,۹۵۶	Total

Source: Research findings, 2020

همچنین با ملاحظه جدول تحلیل واریانس رگرسیونی فوق، مقدار احتمال بدست آمده کمتر از سطح معنی‌داری (۰/۰۵) است. مقدار F محاسبانی (۴۹/۸۶۶) در سطح معنی‌داری (۰/۰۰۰) می‌باشد. بنابراین فرض صفر رد می‌شود، به عبارت دیگر می‌توان گفت در مقوله زیبایی‌شناختی ابنیه‌ها رابطه خطی معنی‌دار وجود دارد.

جدول ۲۰: جدول برآورد ضرایب مدل نهایی رگرسیونی محورهای پژوهش

متغیرهای وارد شده	ضرایب غیر استاندارد	ضرایب استاندارد	آزمون T	سطح معناداری
	B	انحراف معیار	BETA	
Constant	۱۰۷,۸۱۱	۵,۸۶۰	-	۰/۰۰۰
محور فرهنگی	۰/۵۰۷	۰/۲۴۸	۰/۳۲۹	۰/۰۰۰
محور اقتصادی	۰/۳۱۲	۰/۱۷۳	۰/۲۴۹	۰/۰۰۰
محور فناوری	۰/۴۷۱	۰/۲۳۵	۰/۲۷۱	۰/۰۰۰

Source: Research findings, 2020

جدول برآورد ضرایب مدل نهایی رگرسیونی فوق نشان می‌دهد که همه محورهای مورد بررسی فوق معنادار بوده و هر یک از آنها دارای وزن‌های متفاوتی هستند. همچنین ضرایب تأثیر استاندارد موجود در جدول فوق نشان می‌دهد که متغیر محور فرهنگی با (Beta=۰/۳۲۹) با ضریب معنی‌داری (sig=۰/۰۳۶) قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده مقوله زیبایی‌شناختی ابنیه‌ها می‌باشد و متغیر محور اقتصادی (Beta=۰/۲۷۱) با ضریب معنی‌داری (sig=۰/۰۰۰) و در رتبه دوم، قدرت پیش‌بینی را در مدل دارا است و در رتبه سوم، متغیر محور فناوری (Beta=۰/۱۴۹) با ضریب معنی‌داری (sig=۰/۰۰۰) می‌باشد.

References

1. Abbasi, Zahra, 2017, aesthetic criteria of facades and desirable urban bodies with emphasis on local identity (case study of the distance between Motahhari Square to the intersection of Hojjat Shahr Street in Qom), *Urban Management*, No. 47, pp. 276-255
2. Ali Mohammadi, Gholamreza Abdullahi, Roxana. 2018. Explaining the principles of culture in Iranian indigenous architecture and its relationship with creating a sense of place, *Financial Management*, 3 (50), 46-33.
3. Ali Mohammadi, Gholamreza. Abdullahi, Roxana. (1397). Explaining the principles of culture in Iranian indigenous architecture and its relationship with creating a sense of place, *Financial Management*, 3 (50), 46-33.
4. Aminzadeh, Behnaz, 2010, Evaluating the beauty and identity of a place, *City identity*, Volume 4, Number 7, pp. 14-3.
5. Architects Alireza, Seyedian, Seyed Ali, 2015, The evolution of the urban fabric of the administrative-commercial area of Babol city with a formal approach, the second national conference on architecture and sustainable urban landscape
6. Asefi, Maziar Imani, Elnaz. 2012. Challenges of new technologies in architecture and its interaction with the values of Islamic architecture in Iran, *Nazar Architecture and Urban Planning Quarterly*, 9 (21), 34-21.
7. Asefi, Maziar. Imani, Elna. 2012. Challenges of new technologies in architecture and its interaction with the values of Islamic architecture in Iran, *Nazar Quarterly Journal of Architecture and Urbanism*, 9 (21), 34-21.
8. Bahraini, Seyed Hussein. 2011. *Urban Design Process*, Tehran: University of Tehran Press, 7th Edition.
9. Bahreini, Seyed Hussain. 2011. *Urban Design Process*, Tehran: University of Tehran Press, 7th Edition.
10. Bodin Danielsson, C. (2015). Aesthetics Versus Function in Office Architecture: Employees' Perception of the Workplace. *Nordic Journal of Architectural Research*, 27(2), 11-40.
11. Habibi, Amin. 2017. New approaches in landscape aesthetic research. *Garden of Nazar*, 14 (49), 69-76.
12. Hooshmand Shabanabadi, Frank, Vali Beyg, Nima, Behzadfar, Mostafa, Feizi, Mohsen. 2020. A comparative study of governmental and non-governmental squares in Tehran in terms of urban view. *Garden of Nazar*, 17 (82), 43-54. doi: 10.22034 / bagh.2019.172530.4006
13. Ismaili, Fatemeh, Charhjoo, Farzin and Horijani, Nasim. Analysis and evaluation of urban walls with emphasis on visual aesthetics, using networking method) Case study: Enghelab St., Sanandaj (*Bagh Nazar*, 17(
14. Khak Zand, Mehdi, Mohammadi, Maryam, Jam, Fatemeh, Aghabzorgi, Kouros, 2014. Identifying the factors affecting the design of urban bodies with emphasis on aesthetic and environmental dimensions, Case study: Val Yasr St., Qeshm, *Journal of Urban Studies*, No. 10, pp. 26-15.

15. Meier, R. The Aesthetics symptoms of architectural form: the case of Barcelona Museum of Contemporary Art.
16. Nasrabadi, Ameneh, Nasrabadi, Hassan Ali, Ansari, Maryam, 2013, Islamic Education, Year 8, No. 17
17. Sajjadi, Fariborz, Rostami, Mohsen and Rostami, Soraya. 2014. Historical Roots of the Challenge of Tradition and Modernity in Contemporary Qajar Architecture (1785-1925), The Role of the World, 4 (2), 85-76.
18. Sajjadi, Fariborz, Rostami, Mohsen and Rostami, Soraya. 2014. Historical Roots of the Challenge of Tradition and Modernity in Contemporary Qajar Architecture (1925-1985), The Role of the World, 4 (2), 85-76.
19. Scruton, R. (2013). The aesthetics of architecture. Princeton University Press.
20. Zandieh, Mehdi Najimi, Parisa. 2015. Building facade design based on the model of Iranian-Islamic architecture, the second international conference on modern research in civil engineering, architecture and urban planning, March 15, 2016, Istanbul-Turkey.
21. Zandieh, Mehdi. Najimi, Parisa. 2015. Building facade design based on the model of Iranian-Islamic architecture, the Second International Conference on Modern Research in Civil Engineering, Architecture and Urban Planning, March 15, 2016, Istanbul-Turkey.
22. Zarkesh, Afsaneh, 2012, Causes of the Influence of Architecture of Government Buildings and Public Private Buildings in the Second Pahlavi Period, Bagh-e Nazar, Year 9, No. 22

Evaluation of the aesthetic components of the facade in the administrative buildings of Tehran in the years 1961-2011 from the perspective of designers and ordinary people

Shahram Mahanfar

Phd.Candidate in Architecture, Faculty of Architecture and Urbanism, Central Tehran Branch, Islamic Azad university, Tehran, Iran

Mohammad Reza Pourzargar*

Assistant Professor, Faculty of Architecture and Urbanism, Central Tehran Branch, Islamic Azad university, Tehran, Iran

Mozayan Dehbashi Sharif

Assistant Professor, Faculty of Architecture and Urbanism, Central Tehran Branch, Islamic Azad university, Tehran, Iran

---

Abstract

The subject of facade and aesthetic components due to the close relationship between architectural design and audience perception, has wide and important dimensions and is known as a stimulus for understanding people's tastes of the visual components of architecture. The purpose of this study is to explain the aesthetic patterns used in the design of facades of office buildings in Tehran between 1340 and 1390. The research innovation is in filling the existing gap in identifying the aesthetic components of office building facades and also the developments in office architectural facades from the last 50 years until now. The research method of this research is applied and developmental from the beginning and the research method is descriptive-analytical and based on the nature of the data is quantitative-qualitative. The samples of this research have been selected based on 9 pre-revolutionary office buildings and 10 post-revolutionary office buildings. Views were analyzed on the basis of cultural, economic and technological dimensions of qualitative content. The criteria were also identified based on quantitative and qualitative dimensions and were assessed based on semi-structured interviews. The results show that the cultural dimension variable with (Beta = 0.329) with significance coefficient (sig = 0.036) is the strongest predictor of the aesthetic category of buildings. And the economic dimension variable (Beta = 0.271) with a significant coefficient (sig = 0.000) and in the second place, has the power of prediction in the model and in the third place, the technology dimension variable (Beta = 0.149) with the significance coefficient is (sig = 0.000).

Keywords: Facade aesthetics, Tehran administrative buildings, economic dimension, technology dimension, cultural dimension.

---

* (Corresponding Author) moh.pourzargar@iauctb.ac.ir